

Biblioteksplan 2015-2020

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	3
Bibliotekens uppdrag.....	3
Ändamålet med biblioteken.....	4
Mål och styrdokument.....	4
Verksamhet Bengtsfors folkbibliotek	4
Biblioteket ska:.....	5
Personal kommunbiblioteken.....	6
Medie- och informationsförsörjning.....	6
Barn- och ungdomsverksamhet.....	6
Bibliotekets särskilda tjänster/upsökande verksamhet och tillgänglighet.....	7
Samverkan.....	7
Statistik.....	8
Omvärldsfaktorer som påverkar bibliotekets verksamhet	8
Framtiden	9
Årlig översyn.....	9

Inledning

Det har sedan 2004 funnits en paragraf i bibliotekslagen om att kommuner och landsting ska anta planer för sin biblioteksverksamhet. Den första biblioteksplanen för Bengtsfors kommun färdigställdes och antogs av kommunfullmäktige 2006.

Planen för 2015-2020 har utarbetats av en arbetsgrupp på biblioteket bestående av Ann Nilsson, Ingrid Hennix, Ulrika Dalbert och Kerstin Vogel. Arbetet har skett i samråd med övrig bibliotekspersonal.

Det övergripande syftet, nationellt, är att planerna kan gagna en jämnare nivå i biblioteksverksamheten mellan olika landsändar.

Syftet med den lokala biblioteksplanen är att vara ett övergripande, politiskt förankrat styrdokument som beskriver nuvarande verksamhet, analyserar biblioteksbehovet i kommunen samt ger förslag till utveckling under den satta tidsperioden. Biblioteksplanen ingår i kommunens kulturplan och gäller folkbibliotekets verksamhet. Biblioteksplanen ligger till grund för den verksamhetsplan för biblioteket som upprättas årligen.

Bakgrund

Bibliotekslagen (bil 1.) trädde i kraft i januari 1997 och har sedan dess reviderats tre gånger. Den senaste (SFS 2013:801) trädde i kraft den 1 januari 2014.

Bibliotekslagen är utformad som en ramlag som anger övergripande principer och riktlinjer för det offentligt finansierade biblioteksväsendet. I 17 § står att kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Bibliotekens uppdrag

Bibliotekslagen föreskriver att varje kommun ska ha ett folkbibliotek och att allmänheten ska få låna litteratur avgiftsfritt under en viss tid oavsett publiceringsform.

Folkbiblioteket ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Bibliotekslagen säger vidare att elever inom grundskolan och gymnasieskolan skall ha tillgång till skolbibliotek genom att i 10 § hänvisa till 2 kap. 36 § skollagen (2010:800).

Folk- och skolbibliotek skall ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska och åt barn och ungdomar (4 §, 5 §, 8 §).

Regionbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek, forskningsbibliotek och andra statligt finansierade bibliotek skall samverka med folk- och skolbibliotek och bistå dem i deras strävan att erbjuda låntagarna god biblioteksservice (14 §).

Ändamålet med biblioteken

I 2 § i bibliotekslagen står att läsa - Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresse för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Unescos folkbiblioteksmanifest (1994) är en rekommendation till medlemsstaterna att verka för utveckling på biblioteksområdet. I manifestet betonas folkbiblioteket som en levande kraft för utbildning, kultur och information. Folkbiblioteket skall vara till för alla, oberoende av ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass. Folkbibliotekets tjänster skall vara fria.

I UNESCOs biblioteksmanifest fastslås både likheterna och skillnaderna mellan folk- och skolbibliotek. Gemensamt för de båda är tonvikten på det livslånga lärandet. Folkbibliotekets roll handlar till stor del om öppenhet och demokrati med fri och obegränsad tillgång till information, tankar, kultur och litteratur. Skolbibliotekets roll är att ge eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Skolbiblioteket är till för lärare och elever.

Mål och styrdokument

Bibliotekslagen (bil 1.) www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/sfs_sfs-2013-801/

UNESCOs folkbibliotek- och skolbiblioteksmanifest
www.biblioteksforeningen.org

Barnkonventionen <https://unicef.se/barnkonventionen>

Regional biblioteksplan
www.kulturivast.se/sites/default/files/regionalbiblioteksplan.pdf

Bengtsfors kommuns mål 2015 www.bengtsfors.se

Verksamhet Bengtsfors folkbibliotek

Folkbiblioteket är vårt främsta offentliga rum och en viktig mötesplats för kommunens invånare.

På biblioteket möts unga och gamla, kvinnor och män, människor med de mest skiftande sociala och etniska bakgrunder, på lika villkor och de har själva valt att komma. Det är en plats där man kan få vara för sig själv bland andra, utan krav på pengar, medlemskap eller ärende. Här finns sittplatser för läsning, studier, arbete, vila.

Det är också en plats för det goda samtalet.

Biblioteket vill främja mötet mellan människor och erbjuder arrangerade träffar med olika intresseinriktningar såsom böcker, språk, handarbete och föreläsningar i skilda ämnen.

Biblioteket förvärvar, samlar, ordnar och tillgängliggör information.

Bibliotekens styrka består i att de ingår i ett nationellt och internationellt nätverk som garanterar tillgång till stora informationsmängder, samt att allmänhetens förtroende för verksamheten är stor. (SOM institutets undersökning 2012)

Bibliotekets samlingar skall kännetecknas av mångfald och kvalitet och erbjuda ett aktuellt och rikt utbud på olika språk.

Bibliotekets tjänster ska vara tillgängliga för alla och främja intresse för läsning, utbildning, bildning och kulturella upplevelser. Biblioteket ska främja fri åsiktsbildning samt värna yttrandefriheten och alla människors lika värde.

Litteraturförmedling och läsfrämjande arbete är jämte informationstjänsten en av bibliotekens viktigaste uppgifter. Informationstjänsten är en viktig del i bibliotekets roll som vägledare att hitta rätt i det alltmer komplicerade och komplexa utbud av elektronisk information och onlinetjänster.

Läsning av skönlitteratur förmedlar insikter och förståelse för människors olika livssituationer och behov, likväl som tillfällen till upplevelser och förströelse.

Kulturen har kraften att stimulera fantasin och öppna sinnet hos varje människa, och därigenom bidra till den personliga utvecklingen.

Biblioteket ska:

- Söka, göra urval, samla, ordna och tillgängliggöra litteratur och övrig media.
- Erbjuda ett allsidigt urval av media, informations- och övriga bibliotekstjänster. Litteraturen ska, om möjligt, erbjudas på de språk som finns representerade i kommunen.
- Erbjuda ett professionellt och serviceinriktat bemötande från personalen.
- Ge handledning i/hjälp med informationssökning.
- Vara ett stöd för människor i formellt och informellt lärande.
- Utgöra en fri och öppen mötesplats för alla oavsett ursprung, ålder, kön, religiös eller politisk uppfattning och därmed främja kontakten mellan olika grupper.
- Främja läs- och språkutveckling genom läsfrämjande insatser
- Ge tillgång till IT för den enskildes informationssökning, bildning och fria meningsutbyte.
- Erbjuda ett varierat programutbud som bidrar till kulturupplevelser.

I Bengtsfors kommun finns folkbibliotek, gymnasiebibliotek och högskolebibliotek. Kommunen saknar i huvudsak skolbibliotek som fungerar enligt de krav som skolinspektionen ställer.

- Folkbiblioteksverksamheten består av huvudbibliotek samt två filialer varav huvudbiblioteket har integrerat gymnasiebibliotek och en av filialerna integrerat högskolebibliotek.
- Huvudbiblioteket i Bengtsfors, öppet 41 tim/v, varav 5 timmar meröppet i tidningsrummet
- Filialbiblioteket i Bäckefors, öppet 8 timmar/v

- Filialbibliotek i Dals Långed integrerat med Stenebyskolans högskolebibliotek, öppet 20 timmar/v

Sammanlagd öppetid i kommunen är 69 timmar/vecka.

24 timmarsbiblioteket ger möjlighet att på dalslandsbibliotekens hemsida Arena www.bibliotekdalsland.se, söka, reservera, låna om media, låna e-böcker mm dygnet runt.

Personal kommunbiblioteken

- 3,75 bibliotekarier (25 % vilande) = 4,0 fördelat på fyra personer.
- 1, 65 biblioteksassistent, fördelat på tre personer.
(Steneby högskolebibliotek: 1,0 bibliotekarie, 0,5 biblioteksassistent.)

Medie- och informationsförsörjning

Biblioteket ska genom olika medier ge kommunens invånare tillgång till material för konstnärlig upplevelseinformation, studier och underhållning.

Bibliotekets samlingar ska kännetecknas av mångfald och kvalitet.

Genom att biblioteket ingår i ett nationellt nätverk, så kan litteratur som inte finns i den egna kommunen lånas in som "fjärrlån".

Bibliotekets inköpsansvarige gör urvalet till inköp i, men beaktar också medborgarnas inköpsförslag.

Bibliotekets informationsdisk bemannas under hela öppetiden av utbildade bibliotekarier. Där erbjuds hjälp/handledning i att söka information som kan finnas tillgänglig i det fysiska biblioteket eller på nätet.

Att finna, analysera, kritiskt granska och använda information på olika sätt har länge ingått som självklara delar i bibliotekets uppdrag och kompetensområden.

I biblioteksrummet finns bokningsbara datorer, trådlöst nätverk och dator för sökning i dalslandsbibliotekens gemensamma katalog

Utöver det fysiska biblioteket finns också Dalslandsbibliotekens hemsida "Arena", som erbjuder bibliotekstjänster dygnet runt.

Barn- och ungdomsverksamhet

- Biblioteket arbetar med läsfrämjande verksamhet genom att samarbeta med BVC, förskola och skola för att nå ut till barn i alla åldersgrupper. Familjerna erbjuds biblioteksinformation och informeras om barns läsutveckling. Barnen får presentböcker vid flera tillfällen och förskoleklasserna bjuds in till biblioteket. Under hela skoltiden besöker skolklasserna biblioteket för att låna, få lästips osv.
- Biblioteket ska köpa in kvalitetslitteratur för utlån till alla barn och ungdomar i kommunen och på så sätt bidra till deras läs- och språkutveckling. Bibliotekets mediebestånd ska motsvara barns intressen och behov. Biblioteket tillgodoser även behovet av anpassade media och barnlitteratur på andra språk. Böcker på olika teman plockas ihop efter önskemål till förskolor och skolor.
- Biblioteket ska inspirera barn och ungdomar till läsning på fritiden via t ex sagostunder, läseklubbbar och bokcirklar.

Bibliotekets särskilda tjänster/upsökande verksamhet och tillgänglighet

Biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig för alla, både när det gäller det fysiska rummet och medieutbudet.

Bibliotekets särskilda tjänster riktar sig till dem som inte kan ta sig till biblioteket själva och de som behöver hjälp av anpassade medier för sin läsning.

För att tillgodose dessa behov erbjuder biblioteket:

- Daisy (en form av ljudbok)
- Hjälpt med nedladdning av böcker på egen Ipad eller läsplatta.
- Storstilsböcker
- Lättläst
- Taktila böcker
- Teckenspråk
- Anpassad dator på biblioteket med t ex läsprogram för dyslektiker

Samverkan

Samverkan eller samarbete är nyckelord i dagens samhälle. Biblioteket samarbetar med olika aktörer på olika nivåer både inom och utanför kommunen.

- Bibliotek Internationellt/nationellt
- Regionbibliotek
- Dalslandsbiblioteken
- BVC/ familjecentral/ förskola/skola
- Äldreomsorg
- Frivilligcentral
- Folkhälsosamordnare
- Vuxenutbildning/SFI
- Studieförbund
- Migrationsverket

Samverkan leder till att verksamheten kan erbjuda bättre tjänster, service och upplevelser till både nytta och nöje.

Exempel på vad vi samarbetar kring är:

- Biblioteksutveckling
- Medieförsörjning
- Kompletterande medieförsörjning
- Läsförfrämjande
- Webbida/bibliotekskatalog
- Integrationsfrågor
- Fortbildning
- Marknadsföring
- Kontaktarbete
- Transportsystem

Statistik

Statistikens syfte är i huvudsak att:

Ge en samlad bild av biblioteksutvecklingen.

Möjliggöra jämförelser, kvalitetsuppföljningar och uppföljning av biblioteksplanen över tid/ plats/målgrupp/syfte

Visa på möjligheter som biblioteken erbjuder ur ett kultur/utbildningspolitiskt perspektiv.

Utgöra underlag för medborgare, politiker och biblioteksanställda.

För biblioteken är statistiken ett mycket viktigt arbetsredskap.

Bengtsfors kommuns bibliotek/Stenebyskolans bibliotek mäter antal besök, både fysiska på respektive biblioteksenhet och virtuella i Arena (nätversionen av biblioteket), antal lån, antal medier, antal referensfrågor (i viss mån), antal bokningar av bibliotekens datorer, antalet sittplatser på biblioteken och hur många besök det är per öppettimme i Bengtsfors.

De fysiska besöken på biblioteken har minskat, då man ibland i stället väljer att besöka biblioteket via bibliotekets hemsida. Där kan man reservera medier, förlänga lån, beställa fjärrlån, ladda ned e-böcker och ställa frågor till biblioteken.

Kungliga biblioteket sammanställer årligen biblioteksstatistik för alla offentligt finansierade bibliotek

Målgrupper för biblioteksstatistik är bl.a. beslutsfattare, biblioteksanställda, forskare, intresseorganisationer, allmänhet, m fl.

Omvärldsfaktorer som påverkar bibliotekets verksamhet

- Fler använder biblioteket för studier, arbete och som mötesplats för olika aktiviteter
- Bengtsfors har blivit mer internationellt – biblioteket ska försörja fler språkgrupper med litteratur och information, ge stöd och hjälp i integrationen. Personer med annat modersmål än svenska ska ägnas särskild uppmärksamhet.
- Litteraturen presenteras i fler format än tidigare. Det påverkar bredden i utbudet då samma titel måste köpas i flera olika format. Exempel: Cd, Mp3, Daisy, storstil, lättläst, bok.
- Många högskolestuderande använder sig av folkbiblioteket i stället för sitt högskolebibliotek för litteraturförsörjning/informationstjänst. Gränsen mellan folk- och högskole/universitetsbibliotek suddas ut.
- Svårigheten för många att orientera sig i samhället gör att de vänder sig till biblioteket för hjälp.

Framtiden

Förändringar i omvärlden medför att biblioteket behöver stå redo att anpassa sin verksamhet efter nya behov.

Utifrån gällande mål/styrdokument, påverkande omvärldsfaktorer och utökade ambitioner ska följande områden utvecklas:

- Biblioteket som mötesplats - bygga vidare på olika former av utbud.
- Bibliotekslokalen - arbeta med att anpassa lokalerna efter nya behov.
- Självbetjäningssystemet RFID - fortsätta arbetet med genomförandet.
- Dalslandsbiblioteken - fortsätta samarbeta, utveckla och fördjupa.
- Arbeta för att bättre nå upp till jämlikhetsprincipen, dvs att alla medborgare skall kunna ta del av bibliotekets tjänster. Återuppta ”Boken kommer” för att få ut media till de som inte själva kan ta sig till biblioteket.
- Utöka det mångspråkiga biblioteket
- Utveckla filialbiblioteken.
- Minska de digitala klyftorna - erbjuda grundutbildning i datoranvändning.
- Mer kontakt med politiker - Utbildningsutskottet på Apt
- Samarbete med andra förvaltningar och organisationer som möter presumtiva låntagare.

Årlig översyn

Biblioteksplanen ska utvärderas årligen.

Bengtsfors bibliotek
2015-04-02

Kerstin Vogel
Bibliotekarie/Samordnare biblioteksverksamheten

Roland Jernberg
Kulturchef